

Από την πνευματική στην ιατρική πρόληψη: ηθική και ποιμαντική πρόταση

/ [Πεμπουσία](#)

Η καλλιέργεια της πνευματικής πρόληψης καταπολεμεί την αδιαφορία και την ραθυμία, πράγμα που μπορεί με την κατάλληλη ποιμαντική παρότρυνση, στη βάση πάντοτε της χριστιανικής περί ιατρικής θεώρησης, να καλλιεργήσει και να προωθήσει και την ιατρική πρόληψη.

Όπως ήδη αναφέρθηκε και αναλύθηκε η ιατρική είναι μία τέχνη αποδεκτή από την ηθική και την ποιμαντική της Εκκλησίας. Εκτός από τον Μ. Βασίλειο έχουμε πλείστες άλλες μαρτυρίες παλαιότερων και νεώτερων πνευματικών οδηγών που συνηγορούν σε αυτήν την άποψη[1]. Συνήθως όμως όλες αυτές οι μαρτυρίες επικεντρώνονται στο γεγονός της ήδη συντελεσθείσας πάθησης και στη θεραπεία της. Δεν εντοπίσαμε κατά την έρευνά μας μαρτυρίες όπου να σχολιάζεται από θεολογικής πλευράς η ιατρική πρόληψη. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι δεν μπορεί κάποιος να τη δει κάτω από το θεολογικό και το ποιμαντικό-ασκητικό πρίσμα. Η ολιστική αντιμετώπιση της υγείας του ανθρώπου, πνευματικής και σωματικής, την οποία εισηγείται η ορθόδοξη θεολογία[2] επιτρέπει τον εντοπισμό κοινών ή έστω συγγενικών στοιχείων ανάμεσα στην έννοια της πρόληψης στην ιατρική και στην εκκλησιαστική θεραπευτική.

Κατ' αρχήν η πρόληψη στην ιατρική, όπως την είδαμε να σταδιοποιείται στην αρχή της εργασίας μας, προσπαθεί να προλάβει την εκδήλωση της νόσου στο πρωιμότερο δυνατό στάδιο. Αυτό το προβάλαμε και ως επιθυμητό και επιδιωκτέο και από πλευράς εκκλησιαστικής ποιμαντικής. Ιδιαίτερα στον πεδίο της ατομικής προληπτικής περίθαλψης, όπου η επιτυχία της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ολοκληρωτική συμμετοχή του ασθενούς, η συμμετοχή στην εκκλησιαστική ζωή μπορεί να αποβεί ευεργετική. Δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όπου σε ενορίες οργανώνονται ανάλογες ενημερώσεις ή ανακοινώνονται προγράμματα πρόληψης[3]

Η κατάρτιση και η ενημέρωση την οποία επιχειρεί η Εκκλησία τα τελευταία χρόνια για θέματα βιοηθικής[4] μπορεί να περιλάβει και τα ζητήματα πρόληψης. Όπως ειπώθηκε, πρωτογενώς η Εκκλησία πραγματοποιεί την πρόληψή της στο πνευματικό επίπεδο με την πνευματική συμβουλή. Υπάρχει δηλαδή ήδη η υποδομή για συνδυασμό της ιατρικής και πνευματικής πρόληψης. Αυτό αφορά ιδιαίτερα τα ζητήματα που εμφανώς έχουν βιολογική και πνευματική διάσταση ταυτόχρονα και τα οποία θα ήταν προτιμότερο να αντιμετωπιστούν στο στάδιο της πρόληψης και όχι της θεραπείας. Τέτοια ζητήματα είναι οι βλαπτικές έξεις όπως το κάπνισμα, το αλκοόλ και τα ναρκωτικά, αλλά και ζητήματα όπως τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Η διάκριση των ποιμένων της Εκκλησίας, είτε εκφράζεται ως πείρα, είτε ως χάρισμα, είτε ως συνδυασμός και των δύο μπορεί να βρει εφαρμογή στο επίπεδο της πρόληψης. Πολλές είναι οι μαρτυρίες για σύγχρονους χαρισματικούς και διακριτικούς γέροντες οι οποίοι μέσω του φωτισμού του Αγίου Πνεύματος διέγνωσαν ασθένειες και προειδοποίησαν τους ανίδεους ασθενείς για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπισή τους[5]. Εξάλλου, η πείρα του πνευματικού πατρός και η προσωπική σχέση με το πνευματικό του τέκνο μπορούν να αποτρέψουν καταστάσεις αδιαφορίας ή άγνοιας για πρόληψη σε ζητήματα βιολογικής και πνευματικής φύσης. Υπάρχουν μία σειρά ζητημάτων ιατρικής και υγιεινής τα οποία αφορούν την παιδική και εφηβική κυρίως ηλικία και τα οποία αν δεν προσεχθούν στο επίπεδο της πρόληψης δημιουργούν αργότερα ιατρικά, ψυχολογικά και πνευματικά προβλήματα. Τέτοια ζητήματα για παράδειγμα είναι η παχυσαρκία και η κακή διατροφή ή η υπερβολική και κακή χρήση του διαδικτύου. Σε συνέδριο της Εταιρείας μελέτης διαταραχών από το διαδίκτυο, το οποίο οργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη τον Μάιο του 2011, προσκλήθηκαν εκπρόσωποι της θεολογίας και της εκκλησίας και επισημάνθηκε ο ρόλος που μπορεί να παίξει η εκκλησία στο επίπεδο της πρόληψης μέσω της συμβουλευτικής και της ποιμαντικής καθοδήγησης.

Η νήψη ως στάση πρόληψης έχει ίσως περισσότερο πνευματικό και λιγότερο ιατρικό ενδιαφέρον. Ωστόσο αν συνδυαστεί με την καλλιέργεια της εγρήγορσης και της στάσης ευθύνης απέναντι στο κοινωνικό σύνολο σε ζητήματα δημόσιας υγείας, μπορεί να βοηθήσει και στην ιατρική πρόληψη. Ένας χριστιανός που ζει με νήψη και εγρήγορση και έχει ευαίσθητα πνευματικά αισθητήρια θα ήταν αδιανόητο να συντελούσε στη μετάδοση πάσης φύσεως νοσημάτων στους άλλους, στον πλησίον, εξαιτίας ολιγωρίας ή αμέλειας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Αναλυτική παρουσίαση με σχόλια και μετάφραση στο Φιλοθέου Φάρου, Η ίαση ως ολοκληρία, Αθήνα 2003, σελ. 153-171,

[2] Ο.π., σελ. 227-231.

[3] Υπάρχουν μαρτυρίες ανθρώπων οι οποίοι έκαναν προληπτικές ιατρικές εξετάσεις σε περιοδεύοντα διαγνωστικά συνεργεία στην επαρχία και πρόλαβαν σοβαρές ασθένειες σε πρώιμο στάδιο. Οι εξετάσεις αυτές είχαν ανακοινωθεί κατά την τέλεση της κυριακάτικης Θ. Λειτουργίας σε ενορίες.

[4] Ν. Κόϊου, Βιοηθική: Συνοδικά κείμενα ορθοδόξων εκκλησιών, σελ. 18.

[5] Κλείτου Ιωαννίδη, Γεροντικόν 20^{ου} αιώνας, Αθήνα, 2002, σελ.22-23, 63-65.
Ισαάκ Ιερομονάχου, Βίος Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου, Άγιον Όρος, 2004,
σελ. 609, 620-621.

Παρατήρηση: Η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση - υπό τη μορφή σειράς άρθρων - της διπλωματικής εργασίας "Η Βιοηθική Θεώρηση της Προληπτικής Ιατρικής" που εκπόνησε η θεολόγος Δήμητρα Μπότσαρη υπό την επίβλεψη του καθηγητή π. Βασίλειου Καλλιακμάνη, στη θεολογική σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.